

Sprawozdanie z działalności Instytutu Historii PAN w 2021 r.

W Instytucie Historii PAN prowadzonych było w 2021 r. 9 głównych kierunków badań:

1. Kultura polityczna i mechanizmy władzy:

- a) Historia polityczna wczesnego średniowiecza (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Monarchia wczesnopiastowska (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Kultura miejska średniowiecza (Zakład Studiów Średniowiecznych); Kultura miejska Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Studiów Nowożytnych);
- d) Liturgia polityczna w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- e) Kultura polityczna czasów stanisławowskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- f) Dzieje unii polsko-litewskiej (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- g) Historia polityczna i intelektualna Kościoła grekokatolickiego w Galicji w XVIII–XIX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- h) Polskie towarzystwa społeczno-kulturalne XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- i) Kultura polityczna niepodległej Polski (Zakład Historii XX wieku; Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Anarchizm początku XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- k) Emigracja polska i rosyjska po 1939 roku (Zakład Historii XX wieku);
- l) Prasa emigracyjna i polonijna 1865–1918 (Pracownia Bibliografii Retrospektywnej);
- m) Biografia polityczna Hansa von Beselera (Zakład Historii XX wieku).

2. Pamięć, tożsamość, historia idei:

- a) Tożsamość barbarzyńska (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Ideały świętości w hagiografii średniowiecznej (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Piśmienność pragmatyczna i propaganda w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- d) Prasa jidyszowa jako medium tożsamości Żydów (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- e) Transfer pojęć we wczesnym socjalizmie (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Tożsamość i pamięć Lwowa (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX

wieku);

g) Pamięć wojny w ego-dokumentach uczestniczek czynu niepodległościowego (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

h) Horyzonty oczekiwań we wschodnio- i środkowoeuropejskiej myśli politycznej (Zakład Historii XX wieku);

i) Imperialna myśl rosyjska XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);

j) Słownik pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII–XX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

k) Pamięć klęski w XIX wieku w ujęciu porównawczym (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

l) Konflikt tożsamościowy w PRL 1956–1966 (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku).

3. Mobilność społeczna i prestiż:

a) Obieg informacji w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);

b) Duchowieństwo rzymskokatolickie w XVI-XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

c) Protopografia wczesnonowożytna (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa; Zakład Studiów Nowożytnych);

d) Obieg pieniężny w Wielkim Księstwie Litewskim w XIV–XV wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

e) Mobilność społeczna mieszczan i chłopów w Rzeczypospolitej (Zakład Studiów Nowożytnych);

f) Własność ziemska (Zakład Dziejów Pomorza; Zakład Historii XX wieku);

g) Polacy w armii carskiej (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

h) Relacje płci w życiu społecznym XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

i) Margines społeczny w II Rzeczypospolitej (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

j) Historia społeczna nauki w XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku; Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

k) Wilno w okresie międzywojennym (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

l) Codziennosc konspiracji w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku);

m) Studia nad codziennością PRL (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

n) Animal history (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

o) Historia sportu (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

p) Zdrowie i choroba po 1945 roku (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

q) Historia motoryzacji (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku).

4. Historia dyplomacji:

- a) Korespondencja dyplomatyczna w czasach stanisławowskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Biografie dyplomatów nowożytnych (Zakład dziejów Pomorza);
- c) Austria i Austro-Węgry w polityce zagranicznej USA (Zakład Historii XX wieku);
- d) Stosunki polsko-francuskie po I wojnie światowej (Zakład Historii XX wieku);
- e) Ruch prometejski (Zakład Historii XX wieku);
- f) Polityka brytyjska w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku).

5. Metodologia badań historycznych i historia historiografii:

- a) Metodologia badań źródłoznawczych (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Współczesna historiografia społeczeństw przednowoczesnych (Zakład Studiów Nowożytnych);
- c) Historiografia upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Historii Idei i dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- d) Biografie historyków XX wieku (Zakład Historii Idei i dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- e) Źródłoznawstwo cyfrowe (Zakład Atlasu Historycznego);
- f) Zwroty krytyczne w historiografiach Europy Środkowo-Wschodniej (Zakład Historii Idei i dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- g) Problem legitymizacji władzy w Europie XIX wieku (Zakład Historii Idei i dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku).

6. Świat Słowian:

- a) Granice Słowiańszczyzny wschodniej i zachodniej w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Environmental studies (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa).

7. Dokumentacja. Edycje źródłowe:

- a) Edycje krytyczne zbiorów praw kanonicznych (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Średniowieczne polonika w zbiorach rosyjskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- c) Materiały do dziejów Lublina w zbiorach litewskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- d) Metryka litewska (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

- e) Edycje dokumentów z 1. poł. XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- f) Ego-dokumenty społeczności ewangelickich XVII–XIX wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- g) Lustracje (Zakład Dziejów Pomorza);
- h) Listy i gazety pisane w XVIII wieku (Zakład Dziejów Pomorza);
- i) Dokumenty sejmikowe (Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Korespondencja i pamiętniki ziemian w XX wieku (Zakład Dziejów Pomorza; Zakład Historii XX wieku);
- k) Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 roku (Zakład Dziejów Pomorza);
- l) Bibliografia historii Kujaw (Zakład Dziejów Pomorza);
- m) Biografistyka kobiet-uczestniczek walk o niepodległość (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- n) Atlas internetowy Polski Niepodległej (Zakład Historii XX wieku);
- o) Protokoły Rady Ministrów RP 1918–1923 (Zakład Historii XX wieku);
- p) Okupacja w powiecie janowsko-lubelskim (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- q) Bibliografia Historii Polski XIX i XX wieku (Zakład Bibliografii);
- r) Bibliografia Historii Polski (Zakład Bibliografii);
- s) Zeszyty Polskiego Słownika Biograficznego od nr 218 do nr 229, przygotowanie kolejnych (Zakład Polskiego Słownika Biograficznego).

8. Geografia historyczna:

- a) Delimitacje polsko-litewskie 1492–1596 (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) System stałych identyfikatorów dla danych i zjawisk historycznych (Zakład Atlasu Historycznego);
- c) Ontologia historyczna przestrzeni miejskiej (Zakład Atlasu Historycznego);
- d) Terytorializacja i organizacja przestrzeni na ziemiach polskich do 1939 roku (Zakład Atlasu Historycznego);
- e) Słownik geograficzno-historyczny ziem polskich (Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego).

9. Syntezy i parasyntezy historyczne:

- a) Historia Gdańska (Zakład Dziejów Pomorza);

- b) Rok 1920 na Pomorzu (Zakład Dziejów Pomorza);
- c) Przemiany społeczne na Pomorzu Nadwiślańskim 1918–1939 (Zakład Dziejów Pomorza);
- d) Życie codzienne w Królestwie Prus (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX-XX wieku);
- e) Bieda w Prusach/Niemczech (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Historia ziemiaństwa w XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- g) Biografia Józefa Piłsudskiego (Zakład Historii XX wieku)

W roku 2021 realizowaliśmy badania korzystając ze środków pochodzących z różnych strumieni finansowania.

1. Podstawowym źródłem finansowania jest subwencja z MEiN służąca utrzymaniu potencjału badawczego.
2. Badania finansowane były też ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. W ramach modułu badawczego uwzględniającego projekty o fundamentalnym znaczeniu dla dziedzictwa i kultury narodowej (Dziedzictwo oraz Fundamenty) realizowaliśmy 12 tematów. Natomiast moduł upowszechniający wyniki polskich badań humanistycznych (Uniwersalia) daje nam możliwość tłumaczenia i upowszechniania na rynkach zagranicznych prac wcześniej opublikowanych w języku polskim (11 projektów).
3. Kolejnym źródłem finansowania indywidualnych i zbiorowych projektów badawczych są środki przyznawane 2 razy w roku w procedurze konkursowej przez Narodowe Centrum Nauki. W roku 2021 realizowanych było 26 projektów.
4. Od roku 2019 rozpoczęto finansowanie projektów z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. NAWA wspiera wymianę akademicką i współpracę międzynarodową w celu wzmocnienia potencjału polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. W 2021 r. realizowaliśmy 3 takie projekty.
5. Od roku 2019 można korzystać z nowego źródła finansowania. Otrzymaliśmy z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (obecnie Ministerstwo Edukacji i Nauki) środki na wydawanie 12 czasopism w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych”, które realizowaliśmy w 2021 r.
6. Korzystając ze środków w ramach innych konkursów MEiN realizowaliśmy w 2021 r. także: 1 projekt w ramach konkursu Szlakami Polski Niepodległej oraz 3 projekty w

ramach konkursu Spółeczna Odpowiedzialność Nauki a także 3 projekty_w ramach programu: Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych

7. Realizujemy także wspólnie z 16 innymi jednostkami 1 projekt ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.

Cały dorobek badawczy IH PAN za miniony rok w ujęciu liczbowym przedstawia się następująco: opublikowano **ponad 700 pozycji**, w tym **56** wydawnictw książkowych (**15** – autorskich i współautorskich, **21** – „warsztatowych”, **14** – redagowanych i współredagowanych oraz **6** – popularno-naukowych), a także **61** artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach zamieszczonych w wykazie czasopism.

Powszechne jest prezentowanie dorobku naukowego w postaci publikacji internetowych.

I

Wybrane wyniki działalności naukowej

Prace zespołów zajmujących się pracami o charakterze warsztatowym i naukowo-dokumentacyjnym w 2021 r finansowane były ze środków subwencji oraz ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

W ramach finansowania w ramach Narodowego Programy Rozwoju Humanistyki realizowaliśmy następujące duże dokumentacyjne projekty:

- **„Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe obszary i kontynuacja”**. Projekt rozpoczął się w 2015 r. i zakończył się w październiku 2021 r. W roku 2021 r. ukazały się w ramach tego grantu następujące pozycje: Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu, cz. V, z. 3, red. Waldemar Bukowski; Wyd. Societas Vistulana, IH PAN, Kraków 2021; Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu, cz. VI, z. 1, red. Tomasz Jurek; Wyd. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, IH PAN, Poznań 2021; Słownik historyczno-geograficzny ziemi czerskiej w średniowieczu, z. 1, opr. Marta Piber-Zbieranowska, Anna Salina, Wyd.

IH PAN, Poznań 2021; Słownik historyczno-geograficzny województwa podlaskiego w średniowieczu, z. 1, opr. Andrzej Buczyło, Tomasz Jaszczołt, Wyd. IH PAN, Warszawa 2021.

- **„Atlas historyczny Polski XVI wieku – dopełnienie serii”**. Projekt rozpoczął się w 2015 r. i zakończył się w październiku 2021 r. W 2021 roku ukazały się w ramach tego grantu następujące pozycje: Kujawy i ziemia dobrzyńska w drugiej połowie XVI wieku, pod red. Wiesławy Duży, współpr. Arkadiusz Borek, Michał Słomski, Warszawa 2021 (Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 6), ss. 274, 9 map i planów, indeksy; Województwo podlaskie w drugiej połowie XVI wieku, pod red. Michała Gochny i Bogumiła Szadego, Warszawa 2021 (Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, t. 8), ss. 333, 8 map i planów, indeksy; Prusy Królewskie w drugiej połowie XVI wieku. Suplement, pod red. Tomasza Paneckiego i Marka Słonia, Warszawa 2021 (Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, Suplement), ss. 169, 8 map i planów, indeksy; Atlas historyczny polski. Ziemie polskie korony w drugiej połowie XVI wieku, pod red. Marka Słonia, Warszawa 2021 (Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku, wydanie zbiorcze serii), ss. 2014, 57 map i planów, indeksy.
- Od końca 2018 r. realizowany jest przez Pracownię Bibliografii Bieżącej projekt pt. **„Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych”**. Dane z roczników 2016-2018 zostały udostępnione w bazie, udostępnianej bezpłatnie i stwarzającej różnorodne możliwości wyszukiwawcze według poszczególnych elementów opisu bibliograficznego oraz haseł przedmiotowych. Została wykonana korekta Bibliografii historii polskiej za rok 2018 przygotowanej do udostępniania w formacie pdf w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych. Bibliografia historii polskiej za rok 2019 została ukończona i przekazana do konwersji i składu. Jest to projekt 5-letni i częściowo finansowany z NPRH.
- Także od końca 2018 r. Pracownia Bibliografii Retrospektywnej realizuje w ramach NPRH projekt pt. **„Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia”**. Zespół wykonywał w 2021 r prace nad przygotowaniem kolejnych woluminów. Aktualnie w kartotece znajduje się 827 czasopism, 28 jednodniówek i 53 kalendarze. Natrafiono także na informacje o 15 czasopismach i 8 jednodniówkach nie notowanych wcześniej przez literaturę przedmiotu. Planowane zakończenie projektu w 2023 r. Projekt częściowo finansowany z NPRH.

- „Badania naukowe w dziedzinie biografistyki historycznej i opracowanie ok. 1300 artykułów biograficznych do publikacji w PSB”. Projekt realizowany częściowo z NPRH. W 2021 r. w ramach tego grantu ukazały się z. 218 i 219.

Prace realizowane w zakładach i pracowniach naukowo-badawczych w większości realizowane są ze środków subwencji, chociaż finansowanie niektórych dodatkowych prac wspomagane jest z licznych, mniejszych bądź większych projektów w ramach NCN lub NPRH.

Badania z zakresu źródłoznawstwa i edytorstwa (średniowiecze i epoka nowożytna) realizowane były przez Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Rachuby. W ramach finansowania z NPRH realizowane są granty: „Urzędnicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek” oraz „Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566 – 1794”. Oba pod kierunkiem prof. Andrzeja Rachuby.

Prace badawcze pracowników zakładu zaowocowały w 2021 r. m.in. wydaniem następujących książek:

Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. T. 8: Ziemia brzeska i województwo brzeskie XIV-XVIII wiek. red. i oprac. .A. Rachuba, *Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy.; Political Liturgies in the European Middle Ages. Beyond the Legacy of Ernst H. Kantorowicz.* współred P. Figurski;

Badania mediewistyczne realizowane były przez Zakład Studiów Średniowiecznych pod kierunkiem prof. dr hab. Haliny Manikowskiej a od września 2021 pod kierunkiem prof. Zbigniewa Dalewskiego. Prowadzone badania były kontynuacją tych prowadzonych w ostatnich latach. Badania indywidualne dotyczą zarówno wczesnego jak i późnego średniowiecza i realizowane są w trzech nurtach: Ideologii i praktyki władzy w wcześniejszym średniowieczu, hagiografii, kultu świętych czy szerzej religijności, tradycji historiograficznych. Wszystkie te zagadnienia są w Zakładzie badane w jak najszerszych kontekstach średniowiecznej cywilizacji, z zastosowaniem metody porównawczej.

W roku 2021 ukazały się m.in.: *Zapożyczenie, cytat, reinterpretacja*, współred. A. Grabowski

Ponadto historiografia średniowieczna wzbogaciła się o takie pozycje jak:

Podwody miast małopolskich do końca XV wieku, współwyd. M. Schmidt; A. Zapała, *Kontakty Polaków i Litwinów ze Stolicą Apostolską za pontyfikatu papieża Mikołaja V (1447-1455)*; *Kujawy i ziemia dobrzyńska w drugiej połowie XVI wieku*, Cz. I: Mapy. Plany. Cz. II: Komentarz. Indeksy, współred. W. Duży; *Województwo podlaskie w drugiej połowie XVI wieku*, Cz. I: Mapy. Plany. Cz. II: Komentarz. Indeksy, współred. M. Gochna; *Prusy Królewskie w drugiej połowie XVI wieku*, Cz. I: Mapy. Plany. Cz. II: Komentarz. Indeksy, współred. T. Panecki

Badania dziejów nowożytnych prowadzone były pod kierunkiem prof. dr. hab. Wojciecha Kriegseisena. Podstawowym zadaniem zespołu była realizacja ramowego projektu badawczego Zakładu poświęconego problematyce różnych wymiarów zjawiska mobilności w społeczeństwie Rzeczypospolitej szlacheckiej od XVI do XVIII w. a w jego ramach realizacja własnych, indywidualnych planów badawczych. W roku 2021 ukazały się m.in.: A. Horeczy, *Recepcja włoskiej kultury intelektualnej w krakowskim środowisku uniwersyteckim w drugiej połowie XIV i w pierwszej połowie XV wieku*; M. Kuc-Czerep, *Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej*; E. Nowosielska, *Melancholia, szaleństwo i inne „choroby głowy” w Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku*; E. Nowosielska, A. Karpiński, *Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe*; *Turecki pasza i szlachta: korespondencja osmańskiego gubernatora Chocimia Iliasza Kolczaka paszy ze szlachtą Rzeczypospolitej z lat 1730-1739*, współoprac. D. Kołodziejczyk; *Regionsmacher in Ostmitteleuropa*, współred. M. Ciesla; *Power and Ceremony in European History Rituals, Practices and Representative Bodies since the Late Middle Ages*, współred. A. Kalinowska;

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji pod kierunkiem prof. dr. hab. Macieja Janowskiego prowadził studia nad historią idei XIX-XX w. Prace przebiegały wielotorowo. Do wspólnych prac, w których uczestniczyło większość pracowników Zakładu, należy grant, prowadzony przez dr. hab. Adama Kożuchowskiego. Jest on kontynuacją prac nad słownikiem pojęć języka społeczno-gospodarczego w Polsce w XIX i XX wieku. Trwały również badania zapoczątkowane przez prof. W. Śliwowską nad zesłańcami syberyjskimi. Realizowane są także projekty indywidualne.

Prace badawcze przyniosły w 2021 r. m.in. następujące publikacje: M. Górny, *Velikaâ vojna*

professorov. *Gumanitarnye nauki 1912-1923.*, M. Górny, *Forgotten Wars Central and Eastern Europe* (wspólnie z W. Borodziej); M. Górny, *Nasza wojna. Imperia 1912-1916. Narody 1917-1923* (wspólnie z W. Borodziej); M. Górny, *Polska bez cudów. Historia dla dorosłych*; *Fajgenberg Rachela: Dziewczęce lata. Młodość w poleskim sztetlu*, oprac J. Nalewajko-Kulikov;

Studia nad historią społeczną XIX-XX w. prowadzone były przez zakład kierowany przez prof. dr. hab. Włodzimierza Mędrzeckiego. Realizowane są indywidualne zadania badawcze prowadzone przez pracowników w ramach wieloletniego planu badań naukowych.

Opublikowano m.in.: A. Landau-Czajka, *Koty w społeczeństwie II Rzeczypospolitej; Lokalność. Wsie, miasteczka, miasta na ziemiach polskich od XVI do XX wieku.*, red A. Landau-Czajka; K. Sierakowska, *Jakie społeczeństwo w Niepodległej?*;

Studia nad historią Europy Wschodniej XIX-XX w. prowadziła Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX wieku pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Nowaka. W roku 2021 zakończyły się prace nad grantem pt. „Internetowy Atlas Polski Niepodległej” pod kier. prof. T. Epszteina, realizowanym w ramach konkursu ministerstwa „Szlakami Polski Niepodległej” Efektem jest publikacja: *Od “Słownika geograficznego Królestwa Polskiego” do map topograficznych Wojskowego Instytutu Geograficznego*, red T. Epsztein

Efektami prac badawczych są także między innymi: A. Nowak, *Polska i trzy Rosje. Polityka wschodnia Józefa Piłsudskiego i sowiecka próba podboju Europy w 1920 roku. Wyd. drugie poszerzone*; Ringelblum Emanuel: *Stosunki polsko-żydowskie w czasie drugiej wojny światowej. Pisma z bunkra*, oprac T. Epsztein; *Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne Archiwum Getta Warszawy. T. 36: Uzupełnienia*, współoprac T. Epsztein;;

W roku 2021 ważną częścią aktywności naukowej pracowników było podtrzymanie rytmicznej edycji i poziomu naukowego „Studiów z dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”

Pracownia kierowana przez prof. dr. hab. Marka Kornata prowadziła badania nad dziejami dyplomacji i systemów totalitarnych XX w. Prace przebiegały pod znakiem kontynuacji rozpoczętych wcześniej badań.

W ramach prac zespołowych kolejny już rok realizowany jest projekt uzyskany ze środków NPRH pt.: „Protokoły Rady Ministrów RP w latach 1918-1923” Z końcem 2021 r. otrzymano kolejny duży grant w ramach NPRH: „Antypolskie dyskursy propagandy w Niemczech doby weimarskiej i hitlerowskiej”, który realizowany będzie pod kierunkiem prof. dr hab. Grzegorza Kucharczyka.

Prace badawcze w 2021 r. zaowocowały następującymi publikacjami: M. Kornat, *Poland and the Origins of the Second World War. A Study in Diplomatic History (1938-1939)*; *Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1923. T. 4: Gabinet Leopolda Skulskiego 15 grudnia 1919 – 17 czerwca 1920. Gabinet Władysława Grabskiego 24 czerwca – 23 lipca 1920*, oprac M. Gmurczyk-Wrońska; *Polska myśl polityczna wobec rewolucji bolszewickiej. Pierwsze komentarze, refleksje, przewidywania. Antologia*, oprac M. Kornat; *Gustaw Herling-Grudziński. Dzieła Zebrane. T. 14: Jerzy Giedroyc. Korespondencja. Vol. 3: 1976-1996*, współoprac. M. Kornat; *Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1923. T. 1: Gabinet Jędrzeja Moraczewskiego 18 listopada 1918 – 16 stycznia 1919*, współoprac M. Kornat; *Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918-1945. T. 1: 1918-1926. Cz. 1: Polska między Rosją „białą” a „czerwoną” (listopad 1918 – marzec 1921). Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918-1991*, współred. M. Wołos; *Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918-1945. T. 1: 1918-1926. Cz. 2: Poszukiwanie normalizacji (kwiecień 1921 – maj 1926). Dokumenty do historii stosunków polsko-sowieckich 1918-1991*, współred M. Wołos; *Spółeczeństwo w wojsku, wojsko w społeczeństwie w XIX i XX wieku. Relacje i procesy w ujęciu interdyscyplinarnym*, współred. M. Kornat; *Polska dyplomacja w staraniach o pokój (1918-1939). Zbiór studiów*, współred. M. Kornat;

Studia nad historią Polski w II połowie XX w. prowadzą pracownicy Zakładu nad Dziejami Polski po 1945 r. pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Eislera.

W 2021 r. pracownicy zakładu przygotowali do druku 19-ty numer rocznika „Polska 1944/45-1989. Studia i materiały” i zaczęli prace nad kolejnym.

Aktywność badawcza zaowocowała ukazaniem się następujących pozycji: J. Eisler, *Trzy Czerwce w PRL: 1956, 1976, 1989*; T. Szarota, *Zapomniana egzekucja. Natolin, listopad 1939*.

Studia nad dziejami Pomorza realizowane są w dwóch pracowniach Zakładu Dziejów Pomorza: Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich kierowanej przez dr, hab. prof. IH PAN Przemysława Olstowskiego oraz Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski kierowanej przez prof. dr. hab. Edmunda Kizika.

W Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich realizowane były prace typu słownikowego i dokumentacyjnego a także prace o charakterze monograficznym.

Ukazały się: J. Dargacz, *Od Sopotu po Stogi. Początki kąpielisk morskich w okolicach Gdańska (1800-1870)*; T. Łaszkiewicz, *Brześć Kujawski 1918-1939. Problemy społeczne małego miasta w Drugiej Rzeczypospolitej; Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1789. Cz. I: Województwo kaliskie*, współwyd. J. Dygdała; Nowy Port, współred. J. Dargacz; *Polskie zmagania o niepodległość w XX wieku. Materiały z XXVIII sesji naukowej w Toruniu w dniu 16 XI 2018 r.*, red P. Olstowski; T. Krzemiński, *Oni tworzyli historię. Aleksandrowski słownik biograficzny. T. 2.*;

Do podstawowych zadań Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski należą prace związane ze studiami nad dziejami Gdańska na tle historii regionu nadbałtyckiego oraz dziejami Polski nad morzem

Do najważniejszych zadań gdańskiej Pracowni należą prace w ramach ramowego wieloletniego programu badawczego pt. Historia Gdańska t. 6 (cz.1 1945-1970 oraz cz.2. 1970-1990) jako kontynuacja cyklu Historia Gdańska, pod red. Edmunda Cieślaka t. 1 -5 (1978-1992).

Ważnym aspektem pozwalającym na utrzymanie wysokiej aktywności organizacyjnej gdańskiej Pracowni IH PAN mimo szczupłej obsady osobowej, jest stała współpraca zarówno z władzami Gdańska jak i Muzeum Gdańska. W 2021 r. przedyskutowano oraz ustalono podstawowe zasady powołania do życia nowego czasopisma naukowego, redagowanego w Pracowni gdańskiej IH PAN we współpracy z Muzeum Gdańska. „Gdański Notatnik Historyczny” ma być naukowym czasopismem internetowym i obejmować tematycznie dzieje Gdańska, Trójmiasta i Pomorza Nadwiślańskiego

W ramach pracowni prowadzone są także indywidualne badania naukowe. Efektem prac badawczych są publikacje: S. Bykowska (współaut) *Pionierzy. Rada Miasta Gdańska pierwszej kadencji (1990-1994).*; *Teraźniejszość przeszłości. Muzealnictwo i historiografia w Gdańsku i na Pomorzu do roku 1945*, red E. Barylewska-Szymańska;

Do najbardziej znaczących badawczych i edytorskich osiągnięć roku 2021 należy zaliczyć przede wszystkim:

- **Anna Horeczy**, *Recepcja włoskiej kultury intelektualnej w krakowskim środowisku uniwersyteckim w drugiej połowie XIV i pierwszej połowie XV w.*
- **Marta Kuc-Czerep**, *Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej.*
- **Elżbieta Nowosielska**, *Melancholia, szaleństwo I inne “choroby głowy” w Rzeczypospolitej w XVII I XVIII wieku.*
- **Tomasz Panecki**, *Długie życie dawnych map. Opracowanie cyfrowej edycji mapy Gaula/Raczyńskiego (1:125 000, 1807-1812)*
- **Adam Zapala**, *Kontakty Polaków i Litwinów ze Stolicą Apostolską za pontyfikatu papieża Mikołaja V (1447-1455)*
- **Tomasz Szarota**, *Zapomniana egzekucja. Natolin, listopad 1939..*

II

Tytuły i stopnie naukowe pracowników IH PAN **uzyskane w 2021 r.**

Profesury:

- **brak**

Habilitacje – główne osiągnięcie:

- **Andrei Matsuk (Macuk)** – „*Życie polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego w okresie bezkrólewia 1733-1735*”,

Doktoraty:

- **Katarzyna Słomska-Przech** - Wpływ medium publikacji na użyteczność map.

Wykaz doktoratów uzyskanych w 2021 r. w ramach studiów doktoranckich pod kierunkiem promotora z IH PAN:

- **Anna Cortes** „*Chrześcijański dzikus*”. Działalność misyjna jezuitów wśród Indian Nowej Francji w XVII-XVIII wieku
- **Agata Błoch** „*Grupy podporządkowane w kolonialnym imperium portugalskim w perspektywie sieciowej*”
- **Aleksandra Bańkowska** „*Żydowska opieka społeczna w Warszawie w latach 1939-1943*”
- **Olga Gontarska** „*Wyobrażenia na temat historii w ukraińskich filmach fabularnych po 1991 r.*”

- **Marcin Schirmer** „Wielka własność ziemska w powiecie grójeckim 1864-1945 „
- **Aleksei Lokhmatov** „Reflections on Continuity in Polish Intellectual Culture: Transborder perspectives of Post-war Public Discussions (1945 – 1956)
- **Barłomiej Gajos** „Pamięć i rewolucja. Geneza polityki historycznej bolszewików 1917-1920”
- **Michał Studniarek** „Dzieje i losy Robinsonów warszawskich”

III

Projekty badawcze realizowane w 2021 r.

1. W ramach subwencji z ministerstwa w poszczególnych zakładach i pracowniach

Zakład Polskiego Słownika Biograficznego

- Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Badania w dziedzinie biografistyki historycznej – opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB, finansowany był w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH)

Pracownia Bibliografii Bieżącej

- Projekt realizowany przez pracowników pracowni pt. „Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych” finansowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH) .

Pracownia Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w.

- Gromadzenie materiałów dotyczących sprawozdań z czynności polskich instytucji polskich działających w l. 1865-1918 na terenie trzech zaborów oraz instytucji emigracyjnych i polonijnych działających na terenie innych krajów europejskich, a także Azji i obu Ameryk –, mgr Anna Cholewa-Adamczyk, mgr Marlena Kapica-Jezierska, mgr Elżbieta Nowosielska, mgr Katarzyna Sulej, mgr Klaudia Wakułowska-Kapcia. Projekt pt.: „Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia” realizowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH)

Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa

- Metryka Litewska. Rejestry podymnego województwa mińskiego z 1667 i 1690 roku
- prof. Andrzej Rachuba,
- Obieg pieniężny w Wielkim Księstwie Litewskim XIV-XV w. - dr Jacek Adamczyk
- Rosja wobec Rzeczypospolitej w okresie konfederacji targowickiej - dr Adam Danilczyk
- Edycja krytyczna Powieści dorocznej – dr Adrian Jusupović
- Wielkie Księstwo Litewskie w dobie tworzenia stronnictwa dworskiego za czasów Stanisława Augusta – dr Monika Jusupović
- Studia nad zbiorami prawa kanonicznego w okresie reformy Kościoła (1049-1140) – dr Przemysław Nowak
- Duchowieństwo rzymskokatolickie w wiekach XVI i XVII w Wielkim Księstwie Litewskim

- i Koronie Polskiej oraz jego XIX wieczne pokłosie – dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje Wielkiego Księstwa Litewskiego XVI-XVIII w - dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje społeczne w Małopolsce i Galicji - dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje unii polsko-litewskiej w latach 1492-1569. Od unii dynastycznej do realnej – dr Dominik Szulc
- Edycja korespondencji Stanisława Augusta z Philippe Mazzeim – dr Ewa Zielińska

Zakład Studiów Średniowiecznych

- Kultura polityczna monarchii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu - prof. dr hab. Zbigniew Dalewski
- Król Konrad I – dr Antoni Grabowski
- Dynastyczne tradycje Amalów - dr hab. prof. IH PAN Robert Kasperski
- Kroniki wrocławskie pisarza miejskiego Piotra Eschenloera - prof. Halina Manikowska
- Żywot Anny księżnej Śląska - prof. Roman Michałowski
- Kultura, polityka i tożsamość w miastach włoskich pełnego i późnego średniowiecza - dr Anna Pomierny-Wąsińska

Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu

- Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – realizowany zespołowo: prof. Tomasz Jurek, mgr Michał Bartoszek, dr Andrzej Buczyło, dr Waldemar Bukowski, dr Paweł Dembiński, dr Tomasz Jaszczołt, mgr Adam Kozak, dr Jacek Laberschek, dr Marta Piber-Zbieranowska, dr Anna Sala, dr Janusz Szyszka, mgr Michał Schmidt, mgr Tomasz Walczak,
- Unicy kapłani brzeskiej części diecezji włocławskiej XVII-XVIII wieku. – dr Andrzej Buczyło
- Duchowieństwo Poznania i diecezji poznańskiej w XV wieku w relacji do świeckich - dr Paweł Dembiński
- Korespondencja książąt mazowieckich z władzami Zakonu Krzyżackiego w latach 1503-1526. – dr Marta Piber-Zbieranowska
- Finanse miast polskich w XIV-XV w. – dr Michał Schmidt
- Osadnictwo i własność ziemna na Rusi Czerwonej XIV-XVI w.- dr Janusz Szyszka
- Kancelaria biskupów krakowskich w 2. połowie XV w. – mgr Tomasz Walczak
- Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe obszary i kontynuacja.” – współfinansowany z dotacji bazowej ze wsparciem z NPRH

Zakład Studiów Nowożytnych

- Żydzi w miastach prywatnych w XVII w. - dr Maria Cieśla
- Prestiż imperium jako ważny czynnik w polityce Rosji w pierwszych latach panowania Katarzyny II na przykładzie tzw. Sprawy dysydenckiej. - dr Dorota Dukwicz
- Książęta Sułkowscy w II połowie XVIII w. - pomiędzy magnaterią a arystokracją - dr Dorota Dukwicz
- Włoska kultura intelektualna w Polsce XIV-XVI – dr Anna Horeczy
- Elity intelektualne w Rzeczypospolitej -druga połowa XV w. i XVI w – dr Anna Horeczy
- Miejsce Rzeczypospolitej w obiegu informacji w Anglii w XVII w. - dr Anna Kalinowska
- Kontakty transgraniczne i transkulturowe w nowożytnej Eurazji - prof. Dariusz Kołodziejczyk
- Badanie okoliczności umożliwiających w XVII i XVIII w. przetrwanie, w zdominowanej przez katolicyzm Rzeczypospolitej, mniejszości wyznaniowych - prof. Wojciech Kriegseisen

- Warszawa XVIII wieku - miasto i ludzie – dr Marta Kuc-Czerep
- Podagra jako choroba społeczna i dyplomatyczna w Rzeczypospolitej w XVII-XVIII wieku – dr Elżbieta Nowosielska
- Mobilność społeczna elity władzy w II poł XVI w. i I poł XVII w. - prof. Edward Opaliński
- Mobilność społeczna na wsi polskiej XVII-XVIII w. - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk

Zakład Atlasu Historycznego

- Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Atlas historyczny Polski XVI wieku – dopełnienie serii - współfinansowany z dotacji bazowej ze wsparciem z NPRH

Zakład Historii Społecznej XIX i XX w.

- Historia małżeństwa w Polsce w XX w. - dr Natalia Jarska
- Życie codzienne, społeczeństwo, władza w podręcznikach dla dzieci najmłodszych 1785-2000 – prof. dr hab. Anna Landau-Czajka
- Obraz ortodoksyjnych środowisk żydowskich w prasie syjonistycznej XX-lecia międzywojennego - prof. dr hab. Anna Landau-Czajka
- „Etnopolityka”. Studia nad etnosem i rasą w Polsce, polityka i międzynarodowy obieg wiedzy 1918-1958 - dr Olga Linkiewicz
- Inteligencja polska w Drugiej Rzeczypospolitej - prof. Włodzimierz Mędrzecki
- Funkcjonowanie małomiasteczkowego środowiska przestępców (zespoły Sądu Pokoju i Sądu Grodzkiego w Otwocku) - dr hab. prof. IH PAN Mateusz Rodak
- Rodzina w okresie międzywojennym - dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX i XX w.

- Historia historiografii w Europie Środkowo-Wschodniej w XX w. - dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Historia głupich idei – dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Kultury kłęski w USA i na ziemiach polskich od 1864 r.- dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Historiografia polska, czeska i węgierska na przełomie XIX i XX w. - prof. Maciej Janowski
- Historię myśli historycznej – dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski
- Rosyjska okupacja Lwowa w czasie I wojny światowej – dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski
- Społeczna i kulturowa historia faszyzmu w Polsce (1919-1939) - dr hab. prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec
- Stanisław N. Mendelson- biografia kontekstowa – dr hab. Prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec
- Kartoteka polskich zesłańców postyczniowych na Syberii – dr hab. Mariusz Kulik
- Warszawska Szkoła Junkrów Piechoty 1864-1887 - dr hab. Mariusz Kulik
- Adam Skałkowski 1877-1951. Biografia – dr hab. prof. IH PAN Dariusz Łukasiewicz
- Rodziny luterskie w Królestwie Polskim w XIX w. - dr Aleksander Łupienko
- Inteligencja warszawska drugiej połowy XIX w. - dr hab. prof. IH PAN Magdalena Micińska
- „Hajnt” 1918-1939 - dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulik
- Historię historiografii polskiej XIX i XX wieku - prof. Andrzej Wierzbicki

Pracownia Dziejów Dyplomacji i Systemów Totalitarnych

- Korespondenci zagraniczni prasy polskiej w okresie międzywojennym– dr hab. prof. IH PAN Agnieszka Cieślak

- Polska-Francja 1917-1921. Droga do sojuszu. - dr hab. prof. IH PAN Małgorzata Gmurczyk-Wrońska
- Z dyskusji nad powojenną polityką Zjednoczonego Królestwa wobec Związku Radzieckiego. Wiosna – lato 1944 – dr Magdalena Hułas
- Frank Savery (1883-1965) – dr Magdalena Hułas
- Polityka personalna w ludowym Wojsku Polskim w latach 1945-1950 - dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Ścigacze Polskiej Marynarki Wojennej i ich załogi na wodach brytyjskich w latach 1940-1945 - dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Ambasador Józef Lipski. Biografia polityczna – prof. dr hab. Marek Kornat
- Dokumenty do stosunków polsko-sowieckich 1932-1939– prof. dr hab. Marek Kornat
- Ruch prometejski w okresie II Rzeczypospolitej – dr Paweł Libera
- Życie codzienne konspiratora-żołnierza Armii Krajowej 1939-1945 - prof. Marek Ney-Krwawicz
- Polska prasa w Iranie, Indiach i Afryce o młodych uchodźcach polskich z ZSRR w latach 1942 – 1948 - prof. Marek Ney-Krwawicz
- Delegaci Naczelnika Państwa na paryską konferencję pokojową– prof. Mariusz Wołos
- Biografia polityczna gen. Hansa von Beselera – prof. Grzegorz Kucharczyk

Zakład Badań nad Dziejami Polski po 1945

- Kino historyczne w PRL – prof. Jerzy Eisler
- Oblicza faszyzmu – prof. Jerzy Eisler
- Historia zwierząt w PRL – prof. Dariusz Jarosz
- Jiří Lederer (1922-1983) – dziennikarz i opozycjonista, bohater narodów czeskiego i polskiego - dr Bartosz Kaliski
- Historia społeczno-polityczna Polski Ludowej – dr Bartosz Kaliski
- Krytyczna edycja wspomnień i zapisków Józefa Rokickiego - dr hab. prof. IH PAN Krzysztof Kosiński
- Biografia Elżbiety Zahorskiej(1915-1939), bohaterskiej kobiety, jednej z pierwszych ofiar hitlerowskiego terroru, rozstrzelanej 2.11.1939 r w warszawskim Forcie Bem– prof. Tomasz Szarota
- Społeczeństwo PRL i środowisko naturalne – dr hab. prof. IH PAN Ewelina Szpak
- Historia społeczna motoryzacji w Polsce w ostatnich dekadach PRL- dr hab. prof. IH PAN Hubert Wilk
- Sowietyzacja i teatralizacja życia sportowego w Polsce w latach 1945 - 1956- prof. Tadeusz Wolsza

Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX w.

- Pracownicy dóbr ziemskich na ziemiach polskich w XIX i XX w. – prof. dr hab. Tadeusz Epsztein
- Józef Piłsudski wobec kwestii białoruskiej - dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kałuża
- Anarchizm w guberni grodzieńskiej (1903-1914). Nowy ruch społeczny u kresu Imperium – dr Aliaksandr Laneuski
- Propaganda polska podczas wojny polsko-sowieckiej 1919-1920 - dr hab. Aleksandra Leinwand
- Republika vs monarchia. Stany Zjednoczone wobec Austrii, Austro-Węgier i panowania Habsburgów (1848-1919)- dr hab. prof. IH PAN Hanna Marczevska-Zagdańska
- Historia Polski w XIX i XX w na tle aktualnego dorobku i modeli interpretacyjnych w historiografii światowej - prof. Andrzej Nowak

- Ciechomski Jerzy Edmund Marian h. Wąż (1882-1955), ziemianin, prezes Związku Ziemian we Włocławku – mgr Michał Raczkowski
- Dyskusja wokół idei kultury i sztuki narodowej na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX w na tle prądów europejskich – dr Adrianna Sznajpik

Pracownia Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich

- Urzędy domenalne i domenalno-rentowe w Prusach zachodnich w latach 1772-1872 – dr Janusz Dargacz
- Król Stanisław Leszczyński w Malborku w 1708 r.- prof. Jerzy Dygdała
- Lustracja województwa kaliskiego 1789 - prof. Jerzy Dygdała
- Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 r. - dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Mitawa od drugiej połowy XVI do końca XVIII w. Struktura społeczna. Rola w życiu politycznym i gospodarczym Kurlandii - dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 r- dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Rozwój własności ziemskiej w tzw. Inflantach Polskich od schyłku średniowiecza do końca XVIII wieku – dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Johan von Hoverbeck (1606-1682). Biografia – dr hab. prof. IH PAN Andrzej Kamieński
- Bibliografia Historii Kujaw za rok 2020 - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaszkiewicz, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Krzeziński
- Edycje źródłowe korespondencji i pamiętników ziemiańskich Pomorza i Kujaw w XX w. - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaszkiewicz
- Starostowie na Pomorzu w latach II Rzeczypospolitej (1920-1939)- dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski
- Rok 1920 na Pomorzu w świetle dokumentów polskich władz cywilnych i wojskowych oraz ówczesnej prasy i memuarystyki - dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Krzeziński, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaszkiewicz

Pracownia Historii Gdańska i Dziejów Morskich

- Historia Gdańska t.6 1945-1990 t. cz. 1 1945-1970 i cz. 2 1970-1990 - prof. Edmund Kizik, dr Sylwia Bykowska, dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Dom gdański i jego mieszkańcy - prof. Edmund Kizik, dr Sylwia Bykowska, dr Marcin Grulkowski, dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Kształtowanie się społeczeństwa Gdańska 1945-1960 – dr Sylwia Bykowska-Witowska
- Epoka jagiellońska i jej dziedzictwo w I Rzeczypospolitej do 1795 r. – historia polityczna, dzieje ustroju i parlamentaryzmu w XIV–XVI w. – dr Marcin Grulkowski
- Finanse Głównego miasta Gdańska na tle innych wielkich miast pruskich w XIV-XVI w. – dr Grulkowski
- Ludzie i miejsca. Osiemnastowieczni gdańszczanie i ich przestrzeń domowa. - dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Powstanie i działalność gdańskich Zakładów Opieki nad Małymi Dziećmi (do 1945) – dr Ewa Szymańska

2. Realizowane przez doktorantów w IH PAN

W ramach studiów doktoranckich

1. Ewa Cuber-Strutyńska - Sytuacja socjalna, pozycja społeczna, warunki bytowe byłych więźniów nazistowskich obozów koncentracyjnych w latach 1945-1989 oraz odbiór społeczno-medialny w okresie tzw. Polski Ludowej (prof. dr hab. Dariusz Jarosz)
2. Paweł Lesisz - Tematyka historyczna w polskojęzycznej prasie i wydawnictwach zwartych na Litwie w latach 1905-1915 (dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulikov)
3. Jekaterina Merkuljeva - Jan Charowski Papaz-zade - tłumacz języków orientalnych w służbie hetmana A.M. Sieniawskiego i jego dzieło (prof. dr hab. Dariusz Kołodziejczyk)

W ramach szkoły doktorskiej

W marcu 2019 r. powstała Szkoła doktorska Anthropos. Tworzy ją 9 Instytutów PAN. Instytut Historii, Instytut Historii Nauki, Instytut Badań Literackich, Instytut Sławistyki, Instytut Sztuki, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Instytut Archeologii i Etnologii, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych, Instytut Języka Polskiego. Podmiotem wiodącym jest Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN.

W IH PAN realizowane są następujące tematy:

1. Klaudia Ciszewska - Przemoc seksualna w dystrykcie krakowskim podczas Holokaustu
2. Paulina Chrzaszcz - Francuzi deportowani do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau: ich działalność konspiracyjna, status i miejsce hierarchii obozowej
3. Łukasz Mieszkowski - Smoki i wszy. Zaraza w Polsce 1918-1922
4. Oleksandr Pestrykov - Śląsk w polskiej historiografii akademickiej od lat 30. do 50. XX wieku
5. Jan Jelinowski – Jak pisać historię Czyngis-chana po persku? Tārīkh-e jahāngoshā Jovaynī’ego i jego kontekst społeczno-intelektualny
6. Michał Główka – Rzeczpospolita w almanachach i prasie francuskojęzycznej w XVII wieku
7. Michał Bartoszek – Poznaniacy na studiach uniwersyteckich w latach 1400–1520
8. Yauheni Dudkin - Przedstawiciele białoruskich mieszkańców ziem północno-wschodnich w parlamencie II Rzeczypospolitej
9. Maxim Karaliou - Narodowe rady wiejskie w BSRS na przykładzie Polaków i Łotyszy
10. Tomasz Walczak - Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455–1488. Ośrodek administracji i miejsce kultury pisma
11. Carolina Ferraro - Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku
12. Zofia Żółtek - Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku”. Promotorem dysertacji pt. „Tacitism and English Civil War: Thomas May and Edward Hyde, Earl Clarendon

3. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki (NCN)

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Podwykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE - w roku 2021				
1.	„Atlas historyczny miast polskich: Kalisz”	dr hab. Urszula Sowa	Urszula Sowa Tomasz Panecki Jerzy Split Marta Młynarska-Kaletynowa Tadeusz Baranowski Łukasz Truściński Urszula Zachara-Związek Marek Słoń	22.06.2016 - 21.06.2021
2.	Portugalska tożsamość zamorska w kontekście analizy sieci społecznych	Mgr Agata Bloch	Agata Błoch	29.06.2018 - 28.06.2021
3.	„Nowoczesność, jakość i estetyka wyposażenia gospodarstw domowych. Wpisywanie ideologii w artefakty kultury materialnej w socjalistycznej Polsce (1970-1989)”	dr Patryk Wasiak	Patryk Wasiak Dobrochna Kałwa Katarzyna Stańczak-Wiślicz	07.07.2017 - 06.07.2021
4.	„Alberyk z Trois-Fontaines i trzynastowieczna cysterska wizja wspólnoty historyczno-kulturowej Europy/Christianitas”	dr Antoni Grabowski	Antoni Grabowski	07.07.2017 - 06.07.2021
GRANTY W TOKU				
5.	Dzieje unii polsko-litewskiej w latach 1492-1569. Od unii dynastycznej do realnej	dr Dominik Szulc	Dominik Szulc	08.10.2018 - 07.04.2022
6.	Zaniedbane źródła. Społeczno-polityczna historia Polski na podstawie rękopisów liturgicznych (do początku XIV wieku)	dr Paweł Figurski	Paweł Figurski	29.11.2018 - 28.04.2022
7.	Sposoby postrzegania zwierząt egzotycznych w drukach ulotnych, 1500-1650	mgr Konrad Bielecki	Konrad Bielecki	11.09.2018 - 30.04.2022
8.	Rozliczenia z korupcją polityczną i nadużywaniem stanowisk w Polsce i Niemieckiej Republice Demokratycznej w latach osiemdziesiątych XX w. Studium historyczno-socjologiczne	mgr Jakub Szumski	Jakub Szumski	15.01.2018 - 14.07.2022
9.	Etnopolityka. Studia nad etnosem i rasą w Polsce, polityka i międzynarodowy obieg wiedzy 1918—1958	Dr Olga Linkiewicz	Olga Linkiewicz	10.08.2018 - 09.08.2022
10.	Zniszczenia wojenne w Rzeczypospolitej w XVII wieku: analiza porównawcza zjawiska na obszarze Rusi Czerwonej i Wielkopolski w perspektywie kryzysu gospodarczego XVII wieku	dr Andrzej Gliwa	Andrzej Gliwa Krzysztof Kossarzecki Konrad Rzemieniecki Jaroslav Lyseyko Marcin Sobiech	03.11.2017 - 02.11.2022
11.	Pralaci grekokatoliccy z Galicji wobec wyzwań Rewolucji, Restauracji i nacjonalizmu: Mychajło Harasewycz, baron de Neustern, i jego środowisko intelektualne	dr Tomasz Hen-Konarski	Tomasz Hen-Konarski	29.11.2019 - 28.11.2022

12.	Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru.	dr Dorota Dukwicz	Dorota Dukwicz	10.01.2019 - 09.01.2023
13.	Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy	dr hab. Bożena Czwojdrak	Bożena Czwojdrak Piotr Węcowski IH UW Marek Ferenc IH UJ Agnieszka Januszek Dominik Kadzik IH UJ Aleksandra Skrzypietz Aleksandra Barwicka-Makula Katarzyna Kuras IH UJ Angela Sołtys	10.01.2019 - 09.01.2023
14.	Stosunki polsko-brytyjskie 1937-1939	mgr Marek Rodzik	Marek Rodzik	15.01.2019 - 14.01.2023
15.	Spółeczno-kulturowa historia raka w Polsce po 1945 r. Instytucje - miejsca - ludzie.	dr Ewelina Szpak	Ewelina Szpak + onkolog psychoonkolog	28.01.2019 - 27.01.2023
16.	Relacje polsko-rosyjskie z perspektywy emigracji. Pola współpracy i rywalizacji na przykładzie głównych centrów emigracyjnych w latach 1939-1956.	Mgr Łukasz Dryblak	Łukasz Dryblak	29.06.2019 - 27.06.2023
17.	Idee wędrowne. Transfery pojęć w brytyjskim, francuskim i polskim wczesnym socjalizmie (1825-1848)	dr Piotr Kuligowski	Piotr Kuligowski	15.09.2020 - 14.09.2023
18.	Sekularyzacja Zachodu: Tacytyzm od XVI do XVIII wieku	dr Jan Waszink	Jan Waszink Anna Laskowska	30.11.2020 - 29.11.2023
GRANTY NOWE - otrzymane w 2021				
19.	Jakiej historii Polacy potrzebują. Dziesięć debat o historii Polski	Dr prof. prof. IH PAN Adam Kożuchowski	Adam Kożuchowski Maciej Janowski Andrzej Wierzbicki Marcin Wolniewicz Violetta Julkowska Mirosław Filipowicz Tomasz Stryjek Artur Mękowski	11.01.2021 - 10.01.2024
20.	Kultura amatorskiego pisania programów na komputery domowe w latach 80. w kontekście kapitalizmu kognitywnego	Dr Patryk Wasiak	Patryk Wasiak	22.03.2021 - 21.03.2025
21.	Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku	Dr prof. prof. IH PAN Adam Kożuchowski	Adam Kożuchowski Marcin Jarząbek 16 wykonawców	30.06.2021 - 29.06.2025

22.	Jezuici Wschodu? Sieć artystyczna zakonu bazylianów w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej	dr Melchior Jakubowski	Melchior Jakubowski Tomasz Panecki	15.10.2021 - 14.10.2024
23.	Przysposobienie Wojskowe Kobiet jako formacja tożsamościowa i emancypacyjna	dr Anna Nowakowska-Wierzchoś	Anna Nowakowska-Wierzchoś	02.11.2021 - 01.11.2022
24.	Kościół unicki na Podlasiu i w powiecie brzeskolitewskim w pierwszych latach po rozbiorach (1795-1807) – struktury parafialne i duchowieństwo	Dr Andrzej Buczyło	Dr Andrzej Buczyło	02.12.2021 - 01.12.2022
25.	Polscy dyplomaci przy Stolicy Apostolskiej w drugiej połowie XV wieku – kwerenda biblioteczna i archiwalna	dr Adam Zapala	dr Adam Zapala	15.12.2021 - 14.12.2022
26.	Czechosłowacko-polskie Sieci Akademickie podczas Zimnej Wojny między wielką polityką i strategiami indywidualnymi	dr Tomáš W. Pavlíček	dr Tomáš W. Pavlíček Maciej Górny Iwona Dadej Bartosz Ogórek Barbora Kulawiaková	15.12.2021 - 14.12.2024

GRANTY PRZYZNANE W 2021 (początek w 2022 roku)

1. „Francuzi w hierarchii więziarskiej obozu Auschwitz-Birkenau”, mgr Paulina Chrzęszcz;
2. „Badania procesu przemian życia codziennego młodzieży żeńskiej międzywojennego Tarnowa”, mgr Marcin Wilk.

WNIOSKI ZŁOŻONE – wyniki do czerwca 2022r.

1. „Debata o pakistańskim prawie rodzinnym w latach 50. i 60. ubiegłego wieku i jej kontekst socjopolityczny. Przyczynek do badań nad historią społeczną subkontynentu indyjskiego, ze szczególnym uwzględnieniem pojęcia "modernizacji"", dr Tomasz Flasiński;
2. „Kształtowanie się pojęcia miejscowości w Polsce: pomiędzy mapą, tekstem a rzeczywistością”, dr Tomasz Panecki;
3. „Lustracje podlaskich dóbr królewskich w XVII w. - edycja krytyczna wraz z bazami danych”, dr Michał Sierba;
4. „Relacje polityczne między Polską a Rzeszą niemiecką w X-XII wieku”, prof. dr hab. Zbigniew Dalewski.

**4. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki
(NPRH)**

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE – w 2021				
1.	Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej – wydanie numerów „Special Issue 2017-2021”	-	-	2016-2021
2.	Atlas historyczny Polski XVI wieku – dopełnienie serii	Dr hab. prof. IH PAN Marek Słoń	Pracownicy zakładu 3 osoby spoza IH APN	2015-2021
3.	Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe obszary i kontynuacja	Prof. dr hab. Tomasz Jurek	Pracownicy zakładu	2015-2021
4.	Marek Kornat <i>Polityka zagraniczna Polski 1938-1939. Cztery decyzje Józefa Becka</i>	-	-	2017-2021
5.	Anna Machcewicz – Kazimierz Moczarski. <i>Biografia</i>	-	-	2017-2021
6.	Igor Kąkolewski, <i>Melancholia władzy. Problem tyranii w europejskiej kulturze politycznej XVI stulecia</i>	-	-	2018-2021
7.	Barbara Klich-Kluczeńska - <i>Rodzina, tabu i komunizm w Polsce (1956- 1989)</i>	-	-	2018-2021
GRANTY W TOKU				
8.	Acta Poloniae Historica – wydanie numerów 114-123.	-	-	2016-2022
9.	Kwartalnik Historyczny – wydanie numerów „English Language Edition” nr. 1-5.	-	-	2016-2022
10.	Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1923). Wydawnictwo źródłowe.	Prof. dr hab. Marek Kornat	Dr Paweł Libera, dr hab. prof. IHPAN Joanna Gierowska-Kałużur, dr hab. prof. IH PAN Małgorzata Gmurczyk-Wrońska 8 osób spoza IH PAN	2015-2022
11.	Joanna Gierowska-Kałużur <i>Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich (19 lutego 1919 - 9 września 1920 (tłumaczenie)</i>	-	-	2017-2022
12.	Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia	Dr hab. Stefan Gąsiorowski	Pracownicy Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XX w.	2018-2023

13.	Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych	dr hab. Anna Gruca	Pracownicy Pracowni Bibliografii Bieżącej	2018-2023
14.	Rękopiśmienna mapa topograficzna Galicji Zachodniej z lat 1801-1804 (tzw. Mapa Heldensfelda) ze zbiorów Archiwum Wojennego w Wiedniu – polskie dziedzictwo kulturowe i historyczne o charakterze regionalnym w zbiorach obcych	dr Waldemar Bukowski	Dr Waldemar Bukowski, prof. Bogusław Dybaś, mgr Michał Schmidt, oraz 8 osób spoza IH PAN	2018-2023
15.	Patriotki jutra. Działania niepodległościowe, postawy obywatelskie i praca edukacyjna Polek we Lwowie (1863-1939) w świetle materiałów zebranych przez Muzeum Zasłużonych Polek we Lwowie oraz Ossolineum. Edycja i komentarz	dr Iwona Dadej	Dr Iwona Dadej, dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska, dr Agnieszka Biedrzycka oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2023
16.	Urzędnicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek	Prof. dr hab. Andrzej Rachuba	Prof. dr hab. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk, dr Tomasz Jaszczołt, oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2023
17.	„Badania w dziedzinie biografistyki historycznej – opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB”	Prof. Andrzej Romanowski	Autorzy haseł	2020-2024
18.	Kartografia w służbie reform państwa epoki stanisławowskiej – krytyczne opracowanie "Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego" oraz map województw koronnych Karola Perthéesa	Dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady	Prof. Bogumił Szady, dr Waldemar Bukowski, dr Tomasz Panecki, dr Dotota Dukwicz, mgr Michał Gochna, mgr Arkadiusz Borek oraz 3 osoby spoza IHPAN	2020-2025
19.	„Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566 – 1794”	Prof. Andrzej Rachuba	Prof. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk i 5 osób spoza IHPAN	2020-2025
20.	Bogusław Dybaś „Na obrzeżach Rzeczypospolitej. Sejmik piltyński w latach 1617–1717 (z dziejów instytucji stanowej)” - tłumaczenie na język niemiecki.	-	-	2020-2023
GRANTY NOWE – otrzymane w 2021 r.				
21.	Łukasz Jasiński - Sprawiedliwość i polityka Działalność Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich/ Hitlerowskich w Polsce 1945–1989 - tłumaczenie na język niemiecki	-	-	2021-2024
22.	Hubert Wilk - Między pragmatyzmem a oczekiwaniami. Społeczeństwo, władza i samochody w Polsce 1945-1970. - tłumaczenie na język angielski	-	-	2021-2024

23.	Antypolskie dyskursy w Republice Weimarskiej 1918-1933	Prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk	Prof. Grzegorz Kucharczyk, prof. Marek Kornat i 2 osoby spoza IHPAN	2021-2026
-----	--	--	---	-----------

WNIOSKI ZŁOŻONE W OSTATNICH NABORACH NPRH

NPRH 9 W ramach modułu DZIEDZICTWO

(przyznane w 2021 r, umowa podpisana już w 2022)

1. „Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu - nowe perspektywy”
Kierownik: prof. dr hab. Tomasz Jurek
2. „Polscy zesłańcy postyczniowi na Syberii - interaktywny słownik biograficzny”-
Kierownik: dr hab. prof. IH PAN Mariusz Kulik
3. „Edycja akt sejmiku trockiego z lat 1733-1795”
Kierownik: dr Monika Anna Jusupović
4. „Atlas historyczny Rzeczypospolitej. Ruś Czerwona w drugiej połowie XVI wieku – przygotowanie map szczegółowych w postaci cyfrowej oraz edycja źródeł.”
Kierownik: prof dr hab. Andrzej Janeczek

NPRH 10 W ramach modułu DZIEDZICTWO

(złożone - czekają na rozstrzygnięcie)

1. „Przewodnik po zachowanych w rozproszeniu materiałach pozostałych po Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich (1919-1920)” – kierownik dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska
2. „Materialna i duchowa spuścizna ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (II poł. XIX w.-1918 r.) - leksykon internetowy”. Kierownik: prof. dr hab. Tadeusz Epsztein

W ramach modułu UNIWERSALIA

(przyznane– początek w 2022 r.)

1. „Tłumaczenie monografii J. Nalewajko-Kulikov *Mówić we własnym imieniu. Prasa jidyszowa a tworzenie żydowskiej tożsamości narodowej (do 1918 roku)*”

5. Realizowane w ramach innych konkursów

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu	Instytucja
1.	Historyczna ontologia przestrzeni miejskiej (Historical Ontology of Urban Spaces)	dr Wiesława Duży	Dr Aleksander Łupienko Dr Anna Orłowska Mgr Dawid Maciuszek Mgr Grzegorz Myrda Mgr Katarzyna Słomska Prof. Marek Słoń Mgr Michał Słomski Mgr Urszula Zachara-Związek Dr Wiesława Duży oraz 1 osoba spoza IHPAN	2019-2022	NAWA
2.	Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej	dr Olga Linkiewicz	Dr Olga Linkiewicz Dr Natalia Jarska	2019-2023	NAWA
3.	Studia Źródłoznawcze	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
4.	Studia Geohistorica	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
5.	Roczniki Historyczne	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
6.	Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
7.	Rocznik Lituanistyczny	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
8.	Polska 1944/45-1989. Studia i Materiały	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
9.	Odrodzenie i Reformacja	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
10.	Klio Polska	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
11.	Dzieje Najnowsze	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych

12.	Kwartalnik Historyczny	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
13.	Legatio: The Journal for Renaissance and Early Modern Diplomatic Studies	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
14.	Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej	-	-	2019-2021	MEiN – Wsparcie czasopism naukowych
15.	„Wydanie monografii Adrianny Sznepik”	-	-	2020-2022	MEiN: Doskonała nauka - Wsparcie monografii naukowych
16.	„Atlas Historyczny Polski 2.0”	-	-	2020-2022	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki- Popularyzacja nauki i promocja
17.	Solidarni z Białorusią/Solidarni z Naukowcami	-	Dr Andrei Matsuk	2020-2022	NAWA
18.	"Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL"	dr Adam Zapała	Dariusz Antkowski dr Andrzej Buczyło dr Waldemar Bukowski dr inż. Anna Fiedukowicz dr Paweł Gołdyn Piotr Jaskulski Szymon Kołakowski Tomasz Królik Tomasz Latos Grzegorz Myrda Miłosz Myrda Piotr Plebankiewicz Mariusz Ryńca Michał Schmidt dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady dr Janusz Szyszka	2020-2023	ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014- 2020
19.	Historia w edukacji domowej i szkolnej.	-	-	2021-2023	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu
20.	Solidarni z Białorusią 2021 - Solidarni z Naukowcami	dr Vasil Varonin	dr Vasil Varonin	2021-2023	NAWA

GRANTY PRZYZNANE W 2021 (początek w 2022 roku)

PASIFIC: „Jacques Perret's Influence on Defensive Polish Architecture in the 17th Century (akronim

PERRET&POLAND)”, dr Olha Tikhonova – opiekun: prof. dr hab. Bogusław Dybaś

NAWA STER: Next Generation Global PhDs, kierownik: dr Olga Linkiewicz

SOLIDARNI Z NAUKOWCAMI – Akta sejmikowe powiatu wołkowyskiego z lat 1569-1763” – kierownik: dr hab. Andrei Matsuk

IV

Promowanie i upowszechnianie działalności naukowej

W 2021 roku Instytut Historii PAN wziął udział w trzech dużych przedsięwzięciach będących okazją do prezentacji działalności wydawniczej Instytutu i promowania wydawanych przez niego czasopism i książek. W dniach 18–20 czerwca wydawnictwa Instytutu Historii PAN były prezentowane podczas Pleneru Literackiego w Ogrodzie Saskim w Warszawie – gdzie stanęły namioty blisko 70 wydawców. W dniach 25–28 listopada natomiast Instytut Historii PAN wziął udział w Targach Książki Historycznej w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie. Tak jak w latach ubiegłych (z wyjątkiem roku 2020, kiedy Targi zostały zorganizowane w formie wirtualnej), XXIX edycja Targów była forum popularyzacji literatury historycznej, a także okazją do spotkań z wydawcami i autorami oraz do udanych zakupów. W ramach programu wydarzeń towarzyszących Targom odbyły się panele dyskusyjne, seminaria i spotkania autorskie oraz pokazy animacji o tematyce historycznej. Zaraz po zakończeniu Targów Książki Historycznej publikacje Instytutu były prezentowane na świątecznych targach „BAZARCH w sieci”, które związane są z architekturą, historią miast i wsi, planowaniem przestrzennym, budownictwem, urbanistyką, socjologią miast, sztuką w przestrzeni publicznej oraz zabytkami. Organizator wydarzenia – Centrum Architektury – reklamował „BAZARCH w sieci” jako jedyne w kosmosie wirtualne targi książki o architekturze.

Publikacje Instytutu nie pozostały niezauważone w konkursach branżowych. Do Nagrody im. Franciszka Bujaka nominowane zostały prace: Agata Barzycka-Paździor, *Ojcostwo w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku. Szkice z dziejów rodziny galicyjskiej* (IH PAN, TAIWPN Universitas, Kraków 2019); Michał Jacek Jarmuż, *Problemy mieszkaniowe w Polsce w latach siedemdziesiątych XX wieku w świetle dokumentów osobistych* (IH PAN,

Warszawa 2020); Tomasz Wiślicz, *Zelman Wolfowicz i jego rządy w starostwie drohobyckim połowie XVIII w.* (IH PAN, TAIWPN Universitas, Kraków 2020). W marcu 2021 r. odbyło się z opóźnieniem wręczenie Nagród „Przeglądu Wschodniego” za rok 2019, przy czym za edycje źródłowe *ex aequo* wyróżnione zostały: Monika Jusupović za *Akta sejmiku kowieńskiego z lat 1733–1795* (IH PAN, Wyd. Neriton, Warszawa 2019) oraz Joanna Gierowska-Kałuża za Aleksander Szklennik, „*Wspomnienia o wydarzeniach w Wilnie i w kraju*”. *Dziennik*, cz. 1–2 (IH PAN, Warszawa 2018–2019, seria: Metamorfozy Społeczne, t. 18). Nagroda im. Stefana Krzysztofa Kuczyńskiego, II stopnia w kategorii „Edycje źródłowe i pomoce naukowe”, trafiła natomiast do Jakuba Bajera za *Correspondance du roi Stanislas-Auguste et de Luigi Malabaila di Canale (1765–1773)* (IH PAN, we współpracy z IH UW oraz Konsorcjum Sabaudzkich Rezydencji Królewskich – Reggia di Venaria, Warszawa 2020).

W ciągu kolejnego roku naznaczonego pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 Instytut Historii PAN miał bardzo ograniczone możliwości promowania swoich książek, główną formą były recenzje publikacji, w tym w czasopismach naukowych. Wydawnictwa Instytutu są jednakowoż nieprzerwanie promowane poprzez strony internetowe (nowości wydawnicze, księgarnia internetowa, Facebook), czasopisma zaś poprzez strony internetowe poszczególnych tytułów, obecność w repozytoriach (RCIN, APCz) oraz w bazach referencyjnych.

Konferencje organizowane lub współorganizowane przez IH PAN w 2021 r.

1. „Gdańskie i pomorskie muzealnictwo oraz historiografia po 1945 r.” (IH PAN, Muzeum Gdańska), online, 14–16.04.2021 r.
2. „Węzłowe problemy archiwistyki. Sieci archiwalne. Odkrycia archiwalne przełomu XX–XXI w.” (IH PAN, Wydział Historii UW), online, 10–11.06.2021 r.
3. „Giedyminowicze – litewska dynastia, jej rola i wpływ w historii Europy Środkowo-Wschodniej” (IH PAN, Związek Szlachty Polskiej, Instytut Wielkiego Księstwa Litewskiego, Litewska Ambasada w Polsce, Przykarpaccy Państwowy Uniwersytet im. Wasyla Stefanyka, Centrum Studiów Mediewistycznych Uniwersytet Witolda Wielkiego), Warszawa oraz online, 25–26.06.2021 r.
4. „Relacje i struktury władzy w mieście średniowiecznym i nowożytnym” (IH PAN, Komisja Historii Miast przy Komitecie Nauk Historycznych PAN, IAIe PAN, Wydział Historii UW, NIH), Forum Młodych Badaczy Historii Miast, Warszawa, 27.09.2021 r.

5. „Wielkie Księstwo Litewskie: urzędy i urzędnicy” (XXX Spotkanie Komisji Lituanistycznej przy KNH, Instytut Historii Prawa UW, Instytut Historyczny UW, IH PAN), Warszawa oraz online, 28–29.09.2021 r.
6. „Chłopi. Przemiany wsi w Prusach Zachodnich w latach 1772–1920” (IH PAN), online, 25.10.2021 r.
7. „Miasto i Pamięć” (IH PAN, Muzeum Miasta Gdyni), online, 28–29.10.2021 r.
8. „Niechciany kompromis? Wolne Miasto Gdańsk 1920–1939” (IH PAN, Deutsches Polen-Institut Darmstadt, NIH, Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Herder-Institut Marburg, Muzeum Gdańska, Europejskie Centrum Solidarności, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Instytut Kaszubski, Miasto Gdańsk), Gdańsk, 4–6.11.2021 r.
9. „To Serve Two Masters”. The Public Roles Played by Experts in the time of Rebuilding Europe” (CBH, IH PAN), online, 19.11.2021 r.
10. „Śmierć Stanisława Augusta i Michała Poniatowskich” (Zespół do Badań nad Dworami i Elitami Władzy IH PAN), konsylium historyczno-medyczne, Warszawa oraz online, 25.11.2021 r.
11. “Reconciliation of historical place names at Linked Pasts VII” (IH PAN), warsztaty online w ramach “Linked Pasts VII Symposium”, 15–16.12.2021 r.

V

Działalność wydawnicza w 2021 r.

Wydawnictwa własne jednostki w roku sprawozdawczym

ogółem wydane		z tego								
		wydawnictwa zwarte		wydawnictwa ciągłe					Pozostałe	
				w tym <i>czasopisma: drukowane</i>		<i>wyłącznie w wersji elektronicznej</i>	Inne wydawnictwa ciągłe			
liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.
36/54	11500	11/13	2900	14/25	4500	-	10/15	4100*	1	0*

* część publikacji wyłącznie w wersji elektronicznej

Czasopisma udostępniane na platformach cyfrowych (De Gruyter Open/Springer; PAN

Acta Poloniae Historica – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Czasopismo Prawno-Historyczne – PRESSto: otwarte czasopisma naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Dzieje Najnowsze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Klio Polska. Studia i Materiały z Dziejów Historiografii Polskiej XIX–XX Wieku – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Kwartalnik Historyczny – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Legatio. The Journal for Renaissance and Early Modern Diplomatic Studies – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Odrodzenie i Reformacja w Polsce – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Polska 1944/45-1989. Studia i Materiały – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Rocznik Lituanistyczny – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Historyczne – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Geohistorica – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Źródłoznawcze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

VII

Współpraca naukowa z zagranicą w 2021 r.

Pomimo niestabilnej sytuacji pandemicznej wymiana osobowa w ramach umów międzyakademijnych realizowanych za pośrednictwem Polskiej Akademii Nauk została częściowo wznowiona, jednakże na wyjazd zdecydowała się tylko jedna osoba, a sześciu naukowców odwiedziło IH PAN. Więcej osób skorzystało z przywróconej możliwości wyjazdów na podstawie bezpośrednich umów międzyinstytutowych. Ponadto w ramach indywidualnych projektów badawczych były realizowane głównie wyjazdy krajowe (wyjazdy zagraniczne były nieliczne, jednak w 2021 roku udało się wyjechać czterem doktorantom, a jeden przebywał w Polsce z projektu przyznanego na mobilność doktorantów oraz trzem nowozatrudnionym wykonawcom grantów Sonatina Narodowego Centrum Nauki na staże – do Wiednia, Wielkiej Brytanii oraz Niemiec).

Z uwagi na pandemię organizacja konferencji w 2021r. była nadal ograniczona, konferencje, które się odbyły miały formę głównie online, rzadziej hybrydową. Instytut był jak co roku współorganizatorem cyklicznej konferencji międzynarodowej o charakterze dwustronnym – tym razem jubileuszowego XXX spotkania Komisji Lituanistycznej pt. „Wielkie Księstwo Litewskie: urzędy i urzędnicy”. W przypadku formy online zatraca się różnica między charakterem krajowym a międzynarodowym konferencji, jednakże z konferencji organizowanych we współpracy z zagranicznymi jednostkami należy wspomnieć konferencje: „Giedyminowicze – litewska dynastia, jej rola i wpływ w historii Europy Środkowo-Wschodniej” zorganizowane wspólnie ze Związkiem Szlachty Polskiej, Instytutem Wielkiego Księstwa Litewskiego, Litewską Ambasadą w Polsce, Przykarpackim Państwowym Uniwersytetem im. Wasyla Stefanyka, Centrum Studiów Mediewistycznych Uniwersytetem Witolda Wielkiego; „Niechciany kompromis? Wolne Miasto Gdańsk 1920–1939” wspólnie z Deutsches Polen-Institut Darmstadt, Niemieckim Instytutem Historycznym, Uniwersytetem Gdańskim, Politechniką Gdańską, Herder-Institut w Marburgu, Muzeum Gdańska, Europejskim Centrum Solidarności, Muzeum Narodowym w Gdańsku, Instytutem Kaszubskim, Miastem Gdańsk czy konferencja „To Serve Two Masters”. The Public Roles

Played by Experts in the time of Rebuilding Europe” we współpracy z Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie.

Instytut był także współorganizatorem krajowych konferencji m.in.: „Chłopi. Przemiany wsi w Prusach Zachodnich w latach 1772–1920”; „Miasto & Pamięć”; czy konsylium historyczno-medycznego Zespołu do Badań nad Dworami i Elitami Władzy IH PAN pt. „Śmierć Stanisława Augusta i Michała Poniatowskich”. Ważnym wydarzeniem była też wspólna konferencja Instytutu oraz Forum Młodych Badaczy Historii Miast pt. „Relacje i struktury władzy w mieście średniowiecznym i nowożytnym” zorganizowana przy współudziale Komisji Historii Miast przy Komitecie Nauk Historycznych PAN, IAiE PAN, Wydziału Historii UW oraz Niemieckiego Instytutu Historycznego.

W zakresie instytucjonalnych form współpracy IH PAN kontynuował współpracę z 10 jednostkami zagranicznymi, z którymi ma porozumienia i umowy o współpracy naukowej (umowa z Instytutem Historii Czeskiej Akademii Nauk w Pradze została przedłużona do końca 2025 roku).

Pracownicy Instytutu, z powodu pandemii, uczestniczyli również w międzynarodowych konferencjach za granicą, bądź wygłaszali wykłady w różnych ośrodkach często o międzynarodowym prestiżu głównie w formie on-line (m.in. Georgetown University w Waszyngtonie, Stanford University, University of California Davis, Lehrstuhl für Geschichte Südost- und Osteuropas Universität Regensburg w Ratyzbonie, Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce (Nowy Jork), Wydział Humanistycznego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu na Ukrainie, Mainzer Polonicum, Johannes-Gutenberg-Universität w Moguncji, University of Notre Dame w USA)

Pomimo, iż rok 2021 był nadal trudny dla realizacji współpracy zagranicznej, to warto podkreślić aktywny udział pracowników Instytutu w staraniach o pozyskanie środków na wspólne badania międzynarodowe we współpracy z naukowcami, w efekcie czego pozyskano wspólny projekt polsko-czeski w ramach programu OPUS LAP Narodowego Centrum Nauki. Warto też wspomnieć o aktywnym udziale Instytutu w realizację programów na rzecz wsparcia białoruskich naukowców (dla trzech naukowców z Białorusi) oraz staraniach pracowników Instytutu o pozyskanie środków na wspólne badania międzynarodowe we współpracy z naukowcami z m.in. Czech, Litwy czy Białorusi oraz nie malejącą wysoką popularność IH PAN jako jednostki goszczącej zagranicznych naukowców – w ramach indywidualnych grantów oraz stypendystów. Sukcesem było też pozyskanie dużego grantu Narodowej Akademii Wymiany Akademickiej w ramach programu STER na umiędzynarodowienie szkół doktorskich pt. „Next Generation Global PhDs” w ramach którego Szkoła Doktorska Anthropos (której liderem jest Instytut) ma nawiązać współpracę z szeregiem jednostek zagranicznych, zwiększyć liczbę zagranicznych doktorantów oraz umożliwić im zagraniczne pobyty badawcze.

VII
Nagrody i wyróżnienia, jakimi zostali uhonorowani pracownicy
IH PAN w 2021 r.

Nazwa/rodzaj nagrody	Za co przyznana	Przez kogo przyznana	Komu przyznana
Nominacja do nagrody im Franciszka Bujaka	Za książkę „Ojcostwo w II poł XIX i na pocz XX w	PTHG	Barzycka Agata
Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury	za wykłady, publikacje naukowe, wystawy oraz za przybliżenie mieszkankom i mieszkańcom miasta historii dzielnic	Prezydent Miasta Gdańska	Dargacz Janusz
Nominacja do Pomorskiej Nagrody Literackiej "Wiatr od morza" w kategorii Pomorska Książka Roku	za publikację Od Sopotu po Stogi. Początki kąpielisk morskich w okolicach Gdańska (1800-1870)	Samorząd Województwa Pomorskiego	Dargacz Janusz
Stypendium dla wybitnych młodych naukowców	Za wybitne osiągnięcia naukowe	Minister Nauki i Edukacji	Figurski Paweł
Postdoctoral Fellowship	na realizację projektu naukowego (napisanie monografii)	Humboldt Stiftung	Figurski Paweł
Medal Stulecia Odzyskania Niepodległości		Minister Nauki i Edukacji	Gmurczuk-Wrońska Małgorzata
Stypendium dla wybitnych młodych naukowców	Za wybitne osiągnięcia naukowe	Minister Nauki i Edukacji	Grabowski Antoni
Medal Stulecia Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski.	w uznaniu zasług dla badań nad dziejami Pomorza	Marszałek województwa kujawsko-pomorskiego	Kamieński Andrzej
Nagroda im. Karola Modzelewskiego za najlepszą książkę rok	za książkę „Józef Beck. Biografia” (wspólnie z M. Wołosem)	Dyrektorzy instytutów historycznych i Polskie Towarzystwo Historyczne	Kornat Marek
Okolicznościowy medal wykonany z okazji 100. rocznicy Powrotu Kujaw i Pomorza do Wolnej Polski	w uznaniu zasług dla badań nad dziejami Pomorza	Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Krzemiński Tomasz, Łaskiewicz Tomasz
Medal Stulecia Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski	w uznaniu zasług dla badań nad dziejami Pomorza	Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Olstowski Przemysław
Spółeczny Opiekun Zabytków (Warszawa)	Za opiekę nad dziedzictwem Warszawy	Prezydent M. St. Warszawy	Pawlikowska-Butterwick Wioletta
nominacja Rady Naukowej IH PAN do Nagrody Prezesa Ministrów za najlepszą pracę doktorską 2020	Za pracę doktorską	Rada Naukowa IH PAN	Pomierny-Wąsińska Anna
Stypendium Fundacji Lanckorońskich	na wyjazd do Londynu	Fundacja z Brzezia Lanckorońskich	Pomierny-Wąsińska Anna
Nagroda im. Karola Młacużyńskiego	za twórczość w dziedzinie warsawianów	Stowarzyszenie Autorów ZAIKS	Szarota Tomasz
Medal Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej	za szczególne zasługi w upowszechnianiu idei pamięci narodowej	Minister Kultury	Szulc Dominik
Nagroda	Za inicjatywy	Fundacja im. Janusza	Szulc Dominik

"Przeszłość/Przyszłość" w kategorii "Upamiętnienie w terenie"	upamiętniające polską historię i polskich bohaterów	Kurtyki	
stypendium Województwa Lubelskiego w zakresie kultury, dziedzina: Opieka nad zabytkami	Za upowszechnianie kultury i opiekę nad zabytkami,	Zarząd Województwa Lubelskiego	Szulc Dominik
Medal Zasłużony Kulturze Gloria Artis. Brązowy	Za działalność na rzecz gdańskiego muzealnictwa	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Szymańska Ewa
Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości	za działalność naukową i dydaktyczną związaną z setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r	Prezydent RP	Wolsza Tadeusz
Nagroda w konkursie "Książka Historyczna Roku" im. Karola Modzelewskiego	za książkę „Józef Beck. Biografia” (wspólnie z M. Kornatem)	Dyrektorzy instytutów historycznych i Polskie Towarzystwo Historyczne	Wołos Mariusz

Warszawa, 10 marca 2022 r.

Dyrektor Instytutu Historii PAN

Prof. dr hab. Maciej Janowski